

## POSTANOWIENIE

23 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Grela (przewodniczący)

SSN Adam Doliwa

SSN Krzysztof Wesołowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 23 kwietnia 2025 r. w Warszawie  
skargi kasacyjnej M. P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z 23 kwietnia 2024 r., X Ca 79/24,

w sprawie z urzędu

z udziałem M. P.

o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego w trybie art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie  
zdrowia psychicznego,

**1. oddała skargę kasacyjną;**

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego  
w Bydgoszczy na rzecz adwokat M. N. kwotę 240 (dwieście  
czterdzieści) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów  
i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej  
uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

**M.L.**

Adam Doliwa

Jacek Grela

Krzysztof Wesołowski

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z 8 lutego 2024 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy uznał za  
uzasadnione przyjęcie uczestnika M. P. na Oddział Psychiatryczny Szpitala w B. w

dniu 25 lutego 2023 r. bez jego zgody, w trybie art. 23 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Postanowieniem z 23 kwietnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, po rozpoznaniu apelacji uczestnika, pominął na podstawie art. 235<sup>2</sup> § 1 pkt 5 k.p.c. dowód z opinii biegłych psychiatrów spoza województwa [...] na okoliczność ustalenia, czy istniały przesłanki do umieszczenia uczestnika w dniu 25 lutego 2023 r. w szpitalu psychiatrycznym bez jego zgody oraz oddalił apelację.

Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i przyjął je za podstawę także swojego rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy podzielił również rozważania prawne Sądu Rejonowego, w szczególności co do zaistnienia przewidzianych w art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego przesłanek przyjęcia uczestnika do szpitala psychiatrycznego bez jego zgody. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności sporządzonych na potrzeby postępowania opinii sądowo-psychiatrycznych, które w ocenie Sądu odwoławczego Sąd Rejonowy słusznie uznał za miarodajne dla poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie, wynika, że u uczestnika postępowania stwierdzono chorobę psychiczną - epizod maniackalny z objawami psychotycznymi w przebiegu zaburzeń afektywnych dwubiegunowych.

Sąd Okręgowy dokonał ponownej oceny zeznań świadków i dokumentacji medycznej, uznając, że brak jest podstaw do kwestionowania zeznań świadków, którzy nie mieli żadnego interesu w tym aby sporządzać dokumentację medyczną niezgodną z prawdą, a następnie składać niezgodne z prawdą zeznania. Sąd Okręgowy wskazał, że uczestnik trafił do szpitala w stanie psychozy, był pobudzony, rozkojarzony, wielowątkowy, wielomówny, dysfotyczny. Mówił o interwencji w jego domu Straży Granicznej, o podtruwaniu go przez sąsiadów. Uwaga o tym, że uczestnik zgłaszał myśli samobójcze znajduje się w dokumentacji medycznej, a uczestnik nie podważył wiarygodności tej dokumentacji.

W ocenie Sądu Okręgowego nie jest zasadnym również zarzut niewiarygodności obu opinii wydanych przez lekarzy psychiatrów. Zarzut ten opiera się wyłącznie na domniemaniach i przypuszczeniach. To, że wszyscy biegli zawiązani są z województwem [...] nie przesądza zdaniem Sądu odwoławczego o tym, że ich opinie są niewiarygodne. Skarżący nie wskazał również, na czym owa

niewiarygodność ma polegać. Także to, że biegli opiniowali już uczestnika w innych sprawach w żaden sposób nie przesądza o niewiarygodności wydanych przez nich opinii. Samo niepoparte żadnymi wiarygodnymi dowodami, przekonanie uczestnika, że biegli są stronnicy nie może stanowić zdaniem Sądu drugiej instancji podstawy do zakwestionowania ich opinii.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłych, wskazując, że apelujący nie wykazał w jakiej części poprzednie opinie są niepełne, czy niejasne. Tym samym Sąd odwoławczy uznał zarzut naruszenia art. 235<sup>2</sup> ust. 1 pkt 1 - 6 w zw. z art. 235<sup>2</sup> ust. 2 w zw. z art. 227 k.p.c. *a contrario* jako niezasadny. Z tych samych powodów Sąd drugiej instancji pominął wniosek o dopuszczenie kolejnej opinii w sprawie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, okoliczność, że uczestnik pozostaje pod stałą opieką psychiatry nie przesądza również o tym, że faktycznie zażywa leki w sposób, w jaki mu zalecono, skoro występują u niego omamy (podtruwanie gazem, włamanie przez sąsiadów do jego mieszkania, wizyta Straży Granicznej).

Odnosząc się zatem do zarzutu naruszenia przepisu art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego Sąd odwoławczy zauważył, że z obu opinii biegłych wynika, iż z uwagi na nieprzewidywalność zachowania uczestnika, stanowi on zagrożenie dla swojego życia i zdrowia innych osób oraz wymaga dalszego leczenia w warunkach szpitalnych. Biegli T. S. i L. G. podtrzymali swoją opinię składając, na wniosek uczestnika, opinię uzupełniającą ustną na rozprawie z 31 października 2023 r.

Skargę kasacyjną w sprawie wywiódł uczestnik, który oparł ją na zarzutach naruszenia prawa materialnego i przepisów postępowania, a to:

- art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że przyjęcie uczestnika do szpitala psychiatrycznego w dniu 25 lutego 2023 r. było uzasadnione, w sytuacji, gdy nie stanowił on bezpośredniego zagrożenia dla swojego życia bądź życia lub zdrowia innych osób w czasie zatrzymania, a opinie biegłych takiego bezpośredniego zagrożenia nie potwierdziły;
- art. 235<sup>2</sup> § 1 pkt 5 w zw. z art. 227 k.p.c. *a contrario* przez pominięcie dowodu z opinii biegłych psychiatrów spoza województwa [...], zgodnie z wnioskiem

uczestnika;

- art. 327<sup>1</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Skarga kasacyjna nie jest zasadna.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutów naruszenia przepisów postępowania.

Formułując zarzut naruszenia art. 235<sup>2</sup> § 1 pkt 5 w zw. z art. 227 k.p.c. *a contrario*, skarżący nie podważył rzetelności, fachowości czy logiczności wydanych opinii. Tylko w takiej sytuacji mógłby oczekiwać powołania kolejnego biegłego. Skarżący nie może oczekiwać, powołania biegłych z innych województw tylko dlatego, że nie znają oni uczestnika, czy psychiatrów z województwa [...]. Kwestia wyłączeń biegłych w sprawach o przyjęcie do szpitala osoby chorej psychicznie bez jej zgody unormowana jest w art. 46 ust. 2 zd. 2 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, zgodnie z którym biegłym nie może być osoba, która uczestniczyła w podjęciu decyzji o przyjęciu lub odmowie wypisania osoby chorej psychicznie ze szpitala psychiatrycznego. Brak jest innych ograniczeń odnoszących się do jakiegokolwiek innej aktywności czy miejsca wykonywania zawodu przez powołanych biegłych. Okoliczność, że powołani przez Sąd biegli wykonują zawód na terenie województwa [...], a nawet i to, że pracują w placówce do której uczestnik został przyjęty, nie może być sam w sobie podstawą zarzutu.

Podobnie, podstawą taką w świetle przytoczonego przepisu nie może być okoliczność wcześniejszego diagnozowania uczestnika. Należy podkreślić, że z uwagi na zarzuty i wątpliwości uczestnika, w sprawie został przeprowadzony dowód z dwóch opinii, porządzonych przez czterech biegłych lekarzy psychiatrów, którzy zgodnie stwierdzili, że przyjęcie uczestnika do szpitala psychiatrycznego było uzasadnione. Tymczasem, zgodnie z art. 46 ust. 2 zd. 1 powołanej ustawy wystarczające byłoby sporządzenie jednej opinii przez jednego biegłego. Słusznie zatem Sąd Okręgowy zauważył, że nie jest rzeczą sądu dopuszczanie kolejnych opinii biegłych do czasu, aż wnioski tej opinii będą satysfakcjonujące dla uczestnika.

Co się zaś tyczy zarzutu naruszenia art. 327<sup>1</sup> § 1 pkt 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia, zauważyć należy, że od 7 listopada 2019 r. (tj. od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw) treść uzasadnienia rozstrzygającego apelację orzeczenia sądu drugiej instancji jest w wyczerpujący sposób uregulowana w art. 387 § 2<sup>1</sup> k.p.c. Sąd drugiej instancji może zatem na płaszczyźnie konstrukcji uzasadnienia orzeczenia dopuścić się jedynie naruszenia art. 387 § 2<sup>1</sup> k.p.c. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2022 r., II CSKP 709/22). Artykuł 387 § 2<sup>1</sup> k.p.c. jest przepisem szczególnym względem art. 327<sup>1</sup> k.p.c. Sąd Okręgowy nie mógł wobec tego naruszyć art. 327<sup>1</sup> k.p.c., gdyż przepisu tego w ogóle nie stosuje (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2024 r., I CSK 1367/24).

Niezależnie od tego, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że naruszenie przez sąd drugiej instancji zasad sporządzania uzasadnienia orzeczenia jedynie wyjątkowo może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną, co ma miejsce wówczas, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (postanowienia SN: z 16 listopada 2022 r., I CSK 2887/22; z 24 maja 2022 r., I CSK 1434/22). Wbrew ocenie skarżącego analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wskazuje na istnienie uchybień konstrukcyjnych, które uniemożliwiają jednoznaczne określenie podstawy faktycznej sprawy i stanowiska prawnego przyjętego w sprawie przez Sąd Okręgowy. Dokonując oceny uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego należy wziąć pod uwagę, że Sąd ten wskazał, iż zaakceptował i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, które były szczegółowe. W świetle tych ustaleń nie powinno budzić wątpliwości, że w sprawie zaistniały przesłanki z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. W szczególności należy uznać, że o bezpośredniości zagrożenia stanowiły następujące ustalenia faktyczne: zgłaszanie myśli samobójczych, nieprzewidywalność w zachowaniu ze względu na doznania psychotyczne i odmowę stosowania farmakoterapii zgodnie z zaleceniami. Ponadto ustalono, że w niedalekiej przeszłości, uczestnik w stanie podobnego zaostrzenia objawów choroby pomylił hotel z myjnią samochodową i wjechał samochodem do hotelu.

Spowodował też wypadek ze skutkiem śmiertelnym. Uczestnik kilkakrotnie był hospitalizowany w Centrum Medycznym G. Sp. z o.o. w B., przy czym w stanie wyżu choroby nie czuje, że zachowuje się nieprawidłowo i dopiero w stanie depresyjnym zdaje sobie sprawę z tego, że jest chory. Niewątpliwie powyższe ustalenia stwarzały podstawę do uznania, że uczestnik stanowił co najmniej bezpośrednie zagrożenie dla swojego życia bądź zdrowia.

W świetle powyższych ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, a przyjętych za własne przez Sąd Apelacyjny, bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego przez jego niewłaściwe zastosowanie. Twierdzenia skarżącego, że nie stanowił on bezpośredniego zagrożenia dla swojego życia bądź życia lub zdrowia innych osób w czasie zatrzymania, a zatem brak było spełnienia podstawowej przesłanki zastosowania przepisu, stanowią niedopuszczalną na etapie postępowania kasacyjnego polemikę z oceną dowodów (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.). Także okoliczność, że opinie biegłych nie zawierają sformułowania o bezpośrednim zagrożeniu, w sytuacji istnienia realności zagrożenia, pozostaje bez znaczenia. Przyjmuje się bowiem, że bezpośredniość zagrożenia dla życia lub zdrowia oznacza, że musi być ono realne, czyli wysoce prawdopodobne i może wydarzyć się w najbliższym czasie, niezwłocznie. Ocena przesłanek z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego na etapie postępowania sądowego należy do sądu, który ocenia całokształt okoliczności sprawy.

W literaturze przedmiotu podnosi się, że nagłe pojawienie się myśli i tendencji samobójczych, szczególnie jeżeli towarzyszą one nowo zdiagnozowanej chorobie psychicznej lub jej nawrotowi, wymaga intensywnych działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa pacjentowi (T. Pawelczyk, Zagrożenie samobójstwem – praktyczne postępowanie, *Psychiatria po Dyplomie* 2018, Nr 6, s. 27, 29). Wśród czynników ryzyka wymienia się m.in. poczucie braku oparcia społecznego (rodziny, przyjaciół), poczucie samotności, obniżenie statusu społecznego (utrata pracy), które to czynniki występowały w przypadku uczestnika postępowania.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>14</sup> k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie art. 29 ust. ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2024 r., poz. 1564).

M.L.

[r.g.]

Adam Doliwa

Jacek Grela

Krzysztof Wesołowski